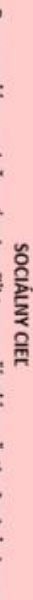


Strategické a špecifické ciele Národného lesníckeho programu SR 2022 – 2030



LESY PRE SPOLOČNOSŤ
Národný lesnícky program Slovenskej republiky
2022 – 2030





Tematické výbory Rady pre tvorbu NLP 2022 – 2030

1. Lesy a klíma; adaptačné opatrenia na zvýšenie odolnosti lesov

Tematický výbor rieši otázky dopadov zmeny klímy na lesy, prejavujúce sa rozpadom (hlavne ihličnatých) lesov, a formuluje adaptačné opatrenia na zlepšenie odolnosti lesov typu nápravných (ozdravných) opatrení v lesoch po kalamitách, rekonštrukcií najviac ohrozených lesov, asistovanej migrácie drevín a ich genotypov, zvyšovania biodiverzity lesov, a prechodu na prírode blízke hospodárenie v lesoch. Riešená je aj súvisiaca problematika premnoženej raticovej zveri, ktorá spôsobuje rozsiahle škody na mladých porastoch, čím limituje možnosti zvyšovania biodiverzity a zavádzania prírode blízkeho hospodárenia v lesoch.

2. Lesy a drevo; ekonomické aspekty a inovácie pri využívaní lesov

Tematický výbor sa zaoberá zhoršujúcou sa konkurencieschopnosťou lesného hospodárstva v dôsledku rastu nákladov výroby, nízkej miery diverzifikácie výroby a nefungujúceho inovačného systému v lesnom hospodárstve, ako aj optimálnym využívaním surového dreva v zmysle princípov jeho kaskádovitého využívania. Napriek prijatým dokumentom v oblasti produkcie, spracovania a využitia dreva sa doteraz nerealizuje ucelená stratégia umožňujúca vytvorenie lepších podmienok pre rozvoj lesnícko-drevárskeho sektora a tým efektívneho využitia surového dreva v rámci moderného biohospodárstva.



Tematické výbory Rady pre tvorbu NLP 2022 – 2030

3. Lesy a moderné technológie; infraštruktúra, stroje a zariadenia, IKT

Tematický výbor sa zaoberá nevyhovujúcou infraštruktúrou a technológiami v lesnom hospodárstve (ekonomické, politické a technologicko prírodné aspekty vplývajúce na hustotu a kvalitu lesnej dopravnej siete, lesotechnických meliorácií a využívanie moderných strojov a zariadení). Zároveň je rozoberané nedostatočné využívanie IKT a DPZ v lesnom hospodárstve (dostupné investície, gramotnosť v oblasti IKT u pracovníkov LH, prepojenie a integrácia informačných systémov, implementácia moderných technológií vrátane DPZ do hospodárskej úpravy lesov a praxe).

4. Lesy a spoločnosť; kooperácia, komunikácia a spravovanie lesov

Tematický výbor sa zaoberá problematikou zlepšenia spravovania lesov. Riešia sa problémy identifikované vo Vstupnej správe pre NLP 2021-2030 súvisiace s medzisektorovou kooperáciou, stretom rôznych záujmov, vplyvom záujmových platforiem obhospodarovateľov lesa na lesnícku politiku, participáciou, výkonom štátnej správy, transparentnosťou a vlastníckymi vzťahmi (transformácia vlastníckych vzťahov, fragmentácia, dominancia subjektov v obhospodarovaní lesov), manažmentom ľudských zdrojov a efektívnou komunikačnou stratégiou LH.



Tematické výbory Rady pre tvorbu NLP 2022 – 2030

5. Lesy a verejná politika; nástrojový mix lesníckej politiky

Tematický výbor sa zaoberá fungovaním a návrhmi na zmeny pre všetky typy nástrojov lesníckej politiky: regulatívne (s LH súvisiace právne normy), ekonomické (s LH súvisiace dane, odvody a finančné podpory), informačné (najmä program starostlivosti o les a odborný lesný hospodár) a dobrovoľné (najmä certifikácia a zelené obstarávanie). Dôraz podľa Vstupnej správy pre Národný lesnícky program Slovenskej republiky 2021 – 2030 skupina kladie na moderné ekonomické nástroje podpory inovácií a ekosystémových služieb lesov, ako aj mechanizmy riešenia finančných strát vyplývajúcich z disturbančných udalostí v lesoch.



Tematický výbor č. 1 Lesy a klíma

Strategický cieľ I: Uskutočniť adaptačné opatrenia v lesoch ohrozených zmenou klímy

Preambula:

Cieľ reflektuje nepriaznivý vývoj zdravotného stavu ihličnatých (najmä smrekových a borovicových) lesov, gradujući v posledných rokoch ich veľkoplošným rozpadom, ale aj postupným chradnutím a odumieraním. Príčinou je zmena klímy, a s ňou spojené extrémny počasie, podkôrny hmyz a vplyv hospodárenia v minulosti. Ambíciou do roku 2030 je spomalenie rozpadu, a naštartovanie zásadnej zmeny drevinového zloženia najmenej na tretine súčasnej výmery porastového typu „smrečina“ a porastového typu „borina“ (t.j. na cca 100 tis. ha), s dôrazom na umelo založené monokultúry týchto drevín s vyšším vekom, rastúce v nevhodných stanovištných podmienkach. Pozornosť sa zameria na preventívne opatrenia ochrany lesa pre spomalenie rozpadu ohrozených lesov, na podporu vnášania chýbajúcich pôvodných drevín a drevín budúcej klímy (asistovaná migrácia) v lesoch s nevhodným drevinovým zložením všeobecne, a na zabezpečenie genofondu lesných drevín pre tento účel, vrátane úpravy pravidiel jeho prenosu v podmienkach zmeny klímy.

Špecifický cieľ 1	Zlepšiť účinnosť vykonávania opatrení ochrany lesa v najviac ohrozených porastoch
Odhadované náklady	16,6 mil. EUR z verejných zdrojov
Špecifický cieľ 2	Rozpracovať premenu porastov s nevhodným drevinovým zložením na odolnejšie zmiešané lesy
Odhadované náklady	86,2 mil. EUR z verejných zdrojov
Špecifický cieľ 3	Zabezpečiť zachovanie genofondu lesných drevín a jeho využitie pri asistovanej migrácii
Odhadované náklady	17,2 mil. EUR z verejných zdrojov



Tematický výbor č. 1 Lesy a klíma

Strategický cieľ II: Zavádzať prírode blízke hospodárenie v lesoch	
<i>Preambula:</i>	
Pestovanie prírode blízких (t.j. zmiešaných a trvalo rôznovekých) lesov pôvodných drevín má potenciál zmierňovať zmenu klímy lepšou sekvestráciou uhlíka, a formovať lesy schopné lepšie odolávať zmene klímy, a obnovovať sa po narušení. V súčasnosti sa PBHL uskutočňuje na približne 4 % výmery lesov Slovenska. Ambíciou je do roku 2030 naplniť cieľ „Konceptie prírode blízkeho hospodárenia v lesoch Slovenska“ (MPRV SR, 2019), a zvýšiť výmeru PBHL na 25 % plochy lesov Slovenska, t.j. na ca 500 tis. ha. Pozornosť sa zameria na dopracovanie vykonávacích predpisov, pracovných a technologických postupov, postupov vyhotovenia PSL, a na vytvorenie motivačných nástrojov pre prechod na PBHL, a zakladanie demonštračných objektov správnej praxe PBHL, vrátane foriem PBHL zameraných na ochranu biodiverzity napr. ponechávaním časti mŕtveho dreva a stromov na dožitie. Osobitným problémom pri zavádzaní PBHL je premnožená raticová zver, ktorá vážne narúša procesy prirodzenej obnovy drevín na ktorej je PBHL založené. Nárast stavov zveri indikuje odstrel, ktorý je v súčasnosti 3 až 4 krát vyšší ako v roku 2000.	
Špecifický cieľ 1	Rozpracovať prebudovu na prírode blízke hospodárenie najmenej na ¼ výmery lesov Slovenska
Odhadované náklady	75,5 mil. EUR z verejných zdrojov
Špecifický cieľ 2	Vytvoriť predpoklady pre zníženie negatívneho vplyvu raticovej zveri na prirodzenú obnovu drevín
Odhadované náklady	500 tis. EUR z verejných zdrojov



Tematický výbor č. 1 Lesy a klíma

Strategický cieľ III: Využiť dreviny na nelesných pozemkoch pri adaptácii krajiny na zmenu klímy

Preambula:

Podľa výsledkov Národnej inventarizácie a monitoringu lesov Slovenskej republiky je na Slovensku takmer 300 tisíc ha tzv. bielych plôch, t.j. poľnohospodárskej pôdy porastenej lesnými drevinami a krovinami (nelesnou drevinovou vegetáciou). Biele plochy sú zdrojom právnej neistoty v oblasti manažmentu krajiny, a pri sledovaní pôvodu dreva, nakoľko evidencia ťažby na nich nepodlieha zákonu o lesoch. Biele plochy môžu prispieť k mitigácii dopadov zmeny klímy viazaním uhlíka v produkcii drevín a zvyšujú biodiverzitu krajiny. Ambíciou je do roku 2030 legislatívne a funkčne vysporiadať jednu tretinu, t.j. približne 100 tis. ha bielych plôch. Strategický cieľ je nadrezortný, zahŕňa vypracovanie metodiky inventarizácie a funkčnej typizácie bielych plôch, a zavedenie podporných nástrojov pre alternatívne využitie bielych plôch pre lesné hospodárstvo, agrolesníctvo, alebo prvky zelenej infraštruktúry krajiny.

Špecifický cieľ 1

Vytvoriť podmienky na doriešenie statusu tzv. bielych plôch

Odhadované náklady

10,3 mil. EUR z verejných zdrojov

Špecifický cieľ 2

Podporiť uplatnenie agrolesníckych systémov v podmienkach Slovenska

Odhadované náklady

6,1 mil. EUR z verejných zdrojov



Tematický výbor č. 2 Lesy a drevo

Strategický cieľ I: Zvýšiť konkurencieschopnosť lesnícko-drevárskeho sektora prostredníctvom efektívnejšieho využitia dreva a výroby produktov s vyššou pridanou hodnotou na princípoch obehového biohospodárstva

Preambula:

Celosvetovo sa uznáva a podporuje produkcia dreva a výrobkov z dreva vyrobených trvalo udržateľným spôsobom, ako šetrných k životnému prostrediu. Prostredníctvom ukladania uhlíka v lesoch, jeho viazaním v produktoch z vyťaženej dreva a náhradou neobnoviteľných surovín fosílného pôvodu sa chráni atmosféra Zeme. Produkty z dreva sú vyrábané v nízko energetickom produkčnom systéme, môžu byť recyklované a znovu používané a na konci doby ich upotrebitelnosti použité ako obnoviteľný zdroj bioenergie. Drevo je doposiaľ hlavným zdrojom finančných príjmov z lesov a je dôležitou surovinou pre existujúce a novovznikajúce odvetvia. Trvalo udržateľným obhospodarovaním a využívaním lesných zdrojov lesnícko-drevársky sektor (LDS) zohráva poprednú úlohu v obehovom biohospodárstve a umožňuje ho. Z uvedených dôvodov je potrebné zefektívňovať využívanie domácich zdrojov surového dreva, ich lepším zhodnocovaním a zvyšovaním domácej spotreby dreva. To je podmienené investíciami do technologickej modernizácie, výskumu a inovácií v odvetviach LDS s ohľadom na disponibilný objemový a kvalitatívny potenciál dreva v lesoch Slovenskej republiky (SR). Cieľom je zvyšovanie príspevku LDS k hospodárskemu rozvoju a zamestnanosti, tvorbe vyššej pridanej hodnoty, zlepšovaniu ochrany životného prostredia a zmierňovaniu dopadov zmeny klímy. Kvalitné služby a produkty z dreva určené na opätovné použitie, recykláciu a zhodnotenie prispievajú k celkovému zdraviu ľudí, ako aj naplneniu nevyhnutnosti žiť vo väčšom súlade s prírodou.

Špecifický cieľ 1	Zlepšiť kvalitatívnu štruktúru dodávok sortimentov surového dreva a zvýšiť jeho domácu spotrebu
Odhadované náklady	35,05 mil. EUR z verejných zdrojov + súkromné zdroje
Špecifický cieľ 2	Technologicky modernizovať a zvyšovať pridanú hodnotu lesnícko-drevárskeho sektora
Odhadované náklady	80,1 mil. EUR z verejných zdrojov
Špecifický cieľ 3	Zvýšiť kaskádové využívanie dreva
Odhadované náklady	54,2 mil. EUR z verejných zdrojov



Tematický výbor č. 2 Lesy a drevo

Strategický cieľ II: Optimalizovať energetické využívanie drevnej biomasy

Preambula:

Biomasa je v podmienkach Európy a tiež v SR dlhodobo považovaná za najvýznamnejší obnoviteľný zdroj energie (OZE). Energetická politika SR predpokladá využitie biomasy najmä na výrobu tepla a kombinovanú výrobu elektriny a tepla. Najväčšími tuzemskými zdrojmi (resp. producentmi) palivovej drevnej biomasy sú lesné a nelesné pozemky, odvetvia spracovania dreva a tiež komunálny sektor (drevný odpad). Po relatívne rýchlom raste energetického využitia drevnej biomasy došlo v posledných rokoch ku jeho stagnácii z hľadiska miery využitia a efektívnosti. Optimalizácia energetického využívania drevnej biomasy je podmienená riešením technicko-ekonomických otázok (zásobovacie reťazce biomasy, technológie) relevantnej legislatívy (lesné, nelesné pozemky, využitie rýchlorastúcich drevín) a tiež riešením sporov záujmových skupín. Produkcia palivovej drevnej biomasy a jej využitie má významný vplyv na ekonomickú efektívnosť odvetví lesnícko-drevárskeho sektora.

Špecifický cieľ 1	Zlepšiť legislatívne predpisy a uhlíkovú bilanciu energetického využívania drevnej biomasy
Odhadované náklady	240 tis. EUR z verejných zdrojov
Špecifický cieľ 2	Optimalizovať energetické využívanie palivovej drevnej biomasy na lesných a nelesných pozemkoch, recyklovaného dreva a zvyškov po spracovaní dreva
Odhadované náklady	60 tis. EUR z verejných zdrojov



Tematický výbor č. 2 Lesy a drevo

Strategický cieľ III: Vybudovať komplexný informačný systém poskytujúci údaje o trhu s drevom a výrobkami z dreva

Preambula:

Súčasná úroveň poskytovania kvalitných informácií a aplikácie moderných informačno-komunikačných technológií v oblasti sledovania materiálových tokov surového dreva, trhu a obchodu s drevom a výrobkami z dreva je nedostatočná. Zber, spracovanie a poskytovanie niektorých súvisiacich výrobnno-ekonomických údajov v súčasnosti zabezpečujú viaceré inštitúcie (NLC-ÚLZI Zvolen, ŠÚ SR, väčšie podniky producentov a spracovateľov dreva) podľa vlastných vzájomne nekompatibilných metodík a postupov. Vo viacerých prípadoch takéto údaje vôbec neexistujú, alebo sú neúplné a nepresné. Efektívnejšie využívanie informačného potenciálu v mnohých prípadoch naráža aj na zastarané informačné štandardy. Implementácia systémov pre podporu rozhodovania v praxi lesnícko-drevárskeho sektora si vyžaduje vytvorenie uceleného informačného systému, ktorý vytvorí podmienky pre úspešný marketing a tvorbu stratégií v ekonomicky komplikovanom prostredí produkcie a obchodu s drevom a výrobkami z dreva. Predpokladom jeho efektívnosti bude aktuálnosť a operatívnosť poskytovania zisťovaných informácií, založených na výberovom spôsobe ich zberu v stabilnej sieti spravodajských jednotiek vrátane malých subjektov. Získané informácie budú verejne prístupné pri zachovaní obchodného tajomstva a publikované v užívateľsky vhodnom formáte. Bude ich možné využiť na sledovanie pohybu surového dreva, analýzy aktuálneho stavu a vývoja trhu s drevnými produktmi, sledovanie vývoja cien v tuzemsku a zahraničí, modelovanie a prognózy produkcie dreva a obchodu s drevom, ekonometrické analýzy jeho ponuky a dopytu, ako aj na analýzy sociálnych, ekonomických a environmentálnych dopadov využívania dreva (napr. kvantifikácia pridanej hodnoty, bilancie uhlíka, kaskádového koeficientu).

Špecifický cieľ 1	Zlepšiť štatistické zisťovanie informácií o surovom dreve a výrobkoch z dreva
--------------------------	--

Odhadované náklady	160 tis. EUR z verejných zdrojov
---------------------------	----------------------------------

Špecifický cieľ 2	Zlepšiť dostupnosť údajov o surovom dreve
--------------------------	--

Odhadované náklady	1,28 mil. EUR z verejných zdrojov
---------------------------	-----------------------------------



Tematický výbor č. 2 Lesy a drevo

Strategický cieľ IV: Podporovať využívanie surového dreva ako obnoviteľnej a udržateľnej suroviny

Preambula:

Pri očakávanej podpore biohospodárstva pestrosť a kvalita existujúcich obnoviteľných prírodných lesných zdrojov vytvára pre hospodárstvo SR pri ich zodpovednom obhospodarovaní a využívaní dôležité konkurenčné výhody pre budúcnosť. Zárukou zodpovedného hospodárenia je dodržiavanie medzinárodne uznaných princípov a zásad trvalo udržateľného obhospodarovania lesov, čoho preukazom je platný certifikát, ktorý sa v rámci spotrebiteľských reťazcov prenáša až na konečný výrobok. Environmentálne označovanie výrobkov je celosvetovo uplatňovaný a rozvíjajúci sa koncept, ktorý je súčasťou širších stratégií a politík ochrany životného prostredia, udržateľného rozvoja a spoločenskej zodpovednosti. V súčasnosti je na Slovensku nízke povedomie o potrebe nákupu produktov vyrobených z certifikovaného surového dreva. Na druhej strane produkcia certifikovaných výrobkov neznamena pre producenta vyššiu cenu. Aj napriek nákladom na ich certifikáciu musia konkurovať iným výrobkom, ktoré nie sú certifikované. Je preto potrebné uplatňovať verejné politiky nákupu dreva, ako formu nepriamej podpory vlády, ktorá by zvýhodňovala používanie dreva a výrobkov z neho vo verejných projektoch oproti konkurenčným stavebným a iným materiálom. Kritéria zvýhodnenia musia byť založené na vlastnostiach dreva, ako suroviny pochádzajúcej z trvalo obnoviteľných zdrojov, obhospodarovaných trvalo udržateľným spôsobom.

Špecifický cieľ 1	Podporovať aktívne verejné politiky využívania surového dreva
Odhadované náklady	15,3 mil. EUR z verejných zdrojov
Špecifický cieľ 2	Podporovať certifikované produkty a spotrebiteľské reťazce
Odhadované náklady	200 tis. EUR z verejných zdrojov



Tematický výbor č. 3 Lesy a moderné technológie

Strategický cieľ I: Zvýšiť podiel využívania environmentálne vhodných a moderných technológií a techniky

Preambula:

Strategickým cieľom bude zabezpečenie zvýšenia investícií do zavádzania a širšieho využívania environmentálne priaznivých, nových a moderných technológií a techniky. Prioritou bude oblasť ťažbovo-dopravných technológií (lanové zariadenia, viacoperačné stroje, rekuperačné zariadenia, vývozné súpravy, mobilné trakčné navijaky, vzdušná doprava), ktorá výrazne ovplyvňuje verejnú mienku (zvýšiť podiel sústredeného dreva pomocou moderných a k lesnému prostrediu šetrných technológií o 2.5 % z objemu ťažby). Súčasťou bude aj podpora moderných technológií a techniky v ďalších oblastiach LH (pestovanie, ochrana lesa a pod.).

Špecifický cieľ 1

Modernizovať a ekologizovať technológie a techniku v LH

Odhadované náklady

50,1 mil. EUR z verejných zdrojov

Strategický cieľ II: Zlepšiť kvalitu a optimalizovať hustotu lesnej dopravnej siete, zvýšiť podporu lesníckotechnických meliorácií

Preambula:

Strategickým cieľom bude dosiahnutie optimálnej hustoty lesnej cestnej siete v priemere minimálne 20-25 m/ha, zvýšenie kvality (rekonštrukcia, sanácia, asanácia, meliorácie) lesnej dopravnej siete tak, aby sme v prvom rade znížili jej nepriaznivý vplyv na vodný režim a eróziu a čo najviac prispôsobili jej hustotu a kvalitu potrebám prírody blízkeho hospodárenia. Cieľom bude dosiahnuť pokles podielu približovacích ciest v priemernom až veľmi zlom stave o 10 % (najmä sanácia a asanácia nekvalitnej dočasnej dopravnej siete). Podporou lesníckotechnických melioračných opatrení v povodí sa zlepší najmä vodný režim a zvýši protierózna funkcia lesa. V oblasti úpravy drobných vodných tokov zvýšiť ich podiel aspoň na 3,5 % z celkovej dĺžky spravovaných vodných tokov (najmä rizikové oblasti). Súčasťou strategického cieľa je aj proces zosúladenia príslušných existujúcich a pripravovaných legislatívnych predpisov v tejto oblasti (zákon o ochrane prírody, zákon o lesoch, stavebný zákon a iné).

Špecifický cieľ 1

Zlepšiť kvalitu lesnej dopravnej siete

Odhadované náklady

43,3 mil. EUR z verejných zdrojov, fondov EÚ a súkromných zdrojov

Špecifický cieľ 2

Zlepšiť vodný režim povodí a zvýšiť protieróznu funkciu lesa

Odhadované náklady

3,3 mil. EUR z verejných zdrojov, fondov EÚ a súkromných zdrojov



Tematický výbor č. 3 Lesy a moderné technológie

Strategický cieľ III: Zvýšiť využívanie moderných informačno-komunikačných technológií a DPZ

Preambula:

Strategickým cieľom bude rozvoj technológií a dobudovanie informačného systému LH v zmysle strategických priorít Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy (NKIVS), aplikácií typu klient-server, webových aplikácií, sieťových (mapových) služieb a mobilných aplikácií s ohľadom na multiplatformovosť a multirežimovosť u správcu informačného systému LH. Cieľom bude aj podpora rozvoja, vzdelávania, výskumu a implementácia nástrojov využívania hromadných dát získaných z diaľkového prieskumu Zeme (DPZ), vyplývajúcich z aktuálnych a predikčných požiadaviek kladených na tvorbu moderných digitálnych produktov ako aj nástrojov na modelovanie a predikciu stavu lesa v prepojení na klimatické zmeny, riziko hospodárenia a variantný manažment lesa. Zároveň pôjde o kreovanie nástrojov pre zabezpečenie spracovania geopriestorových údajov podľa zadefinovaných funkčných, kvalitatívnych a kvantitatívnych požiadaviek potenciálnych odberateľov výstupov pre jednotlivé tematické oblasti (geografické informačné systémy, ekológia, lesníctvo, doprava a pod.). Základom bude platforma Big Data Automation tak, aby mohli byť automatizovane predspracované do podoby definovanej vybranými odberateľmi verejnej, štátnej správy a ostatných odberateľov a zároveň agregované na plne použiteľnú aplikačnú úroveň.

Naplnenie tohto cieľa prispeje k inovácii a racionalizácii prác súčasných postupov zisťovania stavu lesa v HÚL, zvýšenia spoľahlivosti zisťovania údajov, ako aj efektívnosti využívania ľudských zdrojov v procese vyhotovovania programu starostlivosti o lesy (PSL).

Špecifický cieľ 1	Zlepšiť využitie údajov informačného systému LH v zmysle strategických priorít NKIVS
Odhadované náklady	3,4 mil. EUR z verejných zdrojov a fondov EÚ
Špecifický cieľ 2	Zvýšiť využívanie moderných informačno-komunikačných technológií a DPZ v zisťovaní stavu lesa
Odhadované náklady	7,5 mil. EUR z verejných zdrojov a fondov EÚ



Tematický výbor č. 4 Lesy a spoločnosť

Strategický cieľ I: Zabezpečiť participáciu pri prerokovávaní verejných politík o lesoch

Preambula:

Posilnenie medzisektorovej kooperácie, integrácie politík a tvorba partnerstiev boli riešené už v prvom NLP. Napriek prijatým legislatívnym zmenám sa stále nepodarilo uspokojivo vyriešiť potrebu adekvátneho reflektovania jednotlivých spoločenských záujmov na využívaní lesa, ani zabezpečiť medzisektorovú participáciu pri prerokovávaní strategických dokumentov rôznych rezortov, dotýkajúcich sa lesa a LH. Neustále rastú požiadavky spoločnosti na úlohy lesa a lesného hospodárstva pri manažmente krajiny, v oblasti zmierňovania zmeny klímy, rekreačného využívania lesov, ochrany biodiverzity, podpore obehového biohospodárstva a pri napĺňaní cieľov trvalo udržateľného rozvoja OSN. Reflektovanie zmeny spoločenskej paradigmy vyžaduje vytvorenie efektívneho nástroja, ktorý bude slúžiť na zosúladenie všetkých verejných politík týkajúcich sa lesov a poskytne priestor na hľadanie verejného záujmu, ktorý bude podporovaný jednotne naprieč celým spektrom aktérov z rôznych oblastí a zároveň zaručí, že požiadavky kladené na lesy neznížia ich multifunkčný charakter ani nedovolia, aby jeden cieľ účelovo dominoval nad ostatnými, to všetko v súlade s medzinárodnými záväzkami, ktorými je naša krajina viazaná. Navrhnutý formát by mal dať možnosť ostatným sektorom zúčastniť sa na tvorbe lesníckych politík, ale aj opačne, lesnícko- drevárskemu sektoru zúčastniť sa na tvorbe súvisiacich verejných politík. Pritom je potrebné zohľadňovať existujúce štruktúry a orgány (napr. Rada NLP, Lesnícko-drevárska rada, Stála medzirezortná komisia pre lesy). Strategický cieľ súvisí so všetkými cieľmi NLP.

Špecifický cieľ 1	Vytvoriť trvalú platformu na zjednotenie rozmanitých záujmov pri využívaní lesa
Odhadované náklady	900 tis. EUR, z verejných zdrojov, štátneho rozpočtu + nefinančný príspevok účastníkov



Tematický výbor č. 4 Lesy a spoločnosť

Strategický cieľ II: Vytvoriť efektívnu kombináciu nástrojov verejnej politiky na zlepšenie obhospodarovania a konkurencieschopnosti neštátnych lesov malých výmer

Preambula:

Osobitosti postavenia neštátnych vlastníkov lesov, si vyžadujú vytvorenie efektívnejších opatrení verejnej politiky a k nim špecifických podporných nástrojov. Investície verejného a súkromného sektora do trvalo udržateľného obhospodarovania neštátnych lesných pozemkov spolu s využívaním pozemkových úprav prispejú plneniu cieľov udržateľného rozvoja vrátane environmentálnych cieľov. Obhospodarovatelia lesov najmä malých a stredných výmer do 500 ha, majú dôležitú úlohu v regionálnej politike, preto je potrebné pozornosť sústrediť na špecifické opatrenia zamerané na podporu obhospodarovania krajiny, zabezpečovania ekosystémových služieb, regionálneho a lokálneho podnikania, diverzifikácie činností, podporu spolupráce a modernizáciu výrobných postupov. Strategický cieľ súvisí s cieľmi TV1 a TV5.

Špecifický cieľ 1	Inovovať súčasné nástroje verejnej politiky s osobitným dôrazom na lesy v neštátnom vlastníctve
Odhadované náklady	34 mil. EUR z verejných zdrojov, štátneho rozpočtu a zdrojov EÚ
Špecifický cieľ 2	Posilniť kvalitu obhospodarovania lesných pozemkov s osobitným dôrazom na lesy v neštátnom vlastníctve
Odhadované náklady	30 mil. EUR z verejných zdrojov, štátneho rozpočtu a zdrojov EÚ



Tematický výbor č. 4 Lesy a spoločnosť

Strategický cieľ III: Získať inovatívne poznatky a posilniť ľudské zdroje pre dobré spravovanie lesov

Preambula:

Nedostatočná podpora vedy, výskumu a vývoja a transferu poznatkov spôsobuje obmedzený rozvoj inovácií a pretrvávajúci tradicionalizmus v praxi a vzdelávaní. Zabezpečiť integráciu poznatkov do LH z rôznych vedných oblastí je potrebné prostredníctvom podpory spoločných kolaboratívnych multidisciplinárnych výskumných projektov, ktorých výstupom budú poznatky potrebné pre prekonanie výziev LH v súvislosti so zmenou klímy, modernými technológiami a informatizáciou, biohospodárstvom a súčasnými ekonomickými a sociálnymi zmenami. Neoddeliteľnou súčasťou podpory získavania inovatívnych poznatkov sú projekty výskumu a vývoja s praxou a decíznou sférou riešiace špecifické problémy na národnej úrovni. Ľudské zdroje v LH, najmä ich štruktúra, kvalita a dostupnosť, sú kľúčové pre napĺňanie zásad lesníckej politiky. Riešením problému je podpora stabilného inštitucionálneho rámca a motivačné nástroje pre zatriaktívnenie práce v LH, budovanie a dopĺňanie ľudských kapacít, systematické poradenstvo a návrh na inováciu lesníckeho školstva a vzdelávania v súlade s potrebami praxe. Strategický cieľ súvisí so všetkými cieľmi NLP.

Špecifický cieľ 1	Realizovať výskum a vývoj pre podporu inovácií v lesníctve a súvisiacich odvetviach
Odhadované náklady	20 mil. EUR, z verejných zdrojov, štátneho rozpočtu a zdrojov EÚ (ESF, PRV) + súkromné zdroje
Špecifický cieľ 2	Inovovať celoživotné vzdelávanie v súlade s potrebami praxe
Odhadované náklady	1,8 mil. EUR, z verejných zdrojov, štátneho rozpočtu a zdrojov EÚ (ESF, PRV) + súkromné zdroje



Tematický výbor č. 4 Lesy a spoločnosť

Strategický cieľ IV: Posilňovať spoločenskú akceptovateľnosť lesníckeho sektora

Preambula:

Aktívna komunikácia s odbornou i širokou verejnosťou, realizovaná najmä prostredníctvom printových aj elektronických médií, je nevyhnutná pre posilnenie spoločenskej akceptovateľnosti v lesníckom sektore. Stratégia EU pre lesy zdôrazňuje potrebu využívať zdokonalenú komunikáciu vo vzťahu k trvalo udržateľnému obhospodarovaniu lesov, ktorá by mala byť založená na využívaní informačných kampaní o všetkých ekonomických, spoločenských aj environmentálnych prínosoch lesného hospodárstva. Rovnako, z výsledkov prieskumu Eurobarometra z novembra 2020 vo vzťahu k vnímaniu prínosov lesov verejnosťou vyplýva potreba lepšej komunikácie o dôležitosti udržateľne obhospodarovaných lesov a význame dreva ako ekologicky obnoviteľného prírodného zdroja strategického významu. V týchto intenciách je potrebné naďalej zabezpečovať komunikačnú stratégiu lesného hospodárstva na národnej úrovni v rámci existujúcich inštitúcií zodpovedných za jej implementáciu (NLC) a rozvíjať spoluprácu s aktérmi v rámci aj mimo LDS. Strategický cieľ súvisí so všetkými cieľmi NLP.

Špecifický cieľ 1	Prezentovať činnosť vlastníkov a obhospodarovateľov lesov a profesionálov z lesníckeho drevárskeho sektora
Odhadované náklady	655 tis. EUR, z verejných zdrojov, štátneho rozpočtu + súkromné zdroje
Špecifický cieľ 2	Popularizovať aktuálne výsledky vedecko-výskumných aktivít lesníckeho sektora
Odhadované náklady	470 tis. EUR, z verejných zdrojov, štátneho rozpočtu a zdrojov EÚ
Špecifický cieľ 3	Zabezpečiť prezentáciu lesníctva v spolupráci so súvisiacimi sektormi
Odhadované náklady	cca 2 mil. EUR, z verejných zdrojov, štátneho rozpočtu a zdrojov EÚ + súkromné zdroje



Tematický výbor č. 5 Lesy a verejná politika

Strategický cieľ I: Inovovať program starostlivosti o lesy smerom k dobrému spravovaniu a participatívne zabezpečovaniu ekosystémových služieb lesa

Preambula:

Program starostlivosti o les (PSL) je kľúčovým nástrojom lesníckej politiky. PSL sú ale zatiaľ viac lesníckym technickým riešením zabezpečenia trvalo-udržateľného rozvoja lesov a ekosystémových služieb lesa bez toho, aby sme poznali a zohľadňovali dopyt zo strany rôznych skupín v spoločnosti, od ktorého sa bude odvíjať ďalšia činnosť v lesníctve. PSL by mal viac akcentovať niektoré nové požiadavky ako klimatická zmena, prírode blízke hospodárenie v lesoch (TV1), ekosystémové služby, ochrana biodiverzity, rekreačné využívanie. Okrem toho by mali byť posilnené mechanizmy lesníckeho spravovania, ktoré by zabezpečili lepšiu účinnosť, legitímnosť, transparentnosť tohto centrálného nástroja lesníckej politiky. V neposlednom rade je pre lepšie fungovanie PSL veľmi dôležité zlepšenie vzťahov k iným nástrojom lesníckej politiky ako je odborný lesný hospodár (TV4), verejné financovanie PSL, finančné podpory, platby za ekosystémové služby lesa (iné špecifické ciele TV5), certifikácia lesov.

Špecifický cieľ 1	Formulovať a implementovať nové prvky spravovania pri využívaní PSL
Odhadované náklady	500 tis. EUR z verejných zdrojov, predovšetkým štátneho rozpočtu



Tematický výbor č. 5 Lesy a verejná politika

Strategický cieľ II: Zaviesť mechanizmy platieb za ekosystémové služby lesa

Preambula:

Súčasnú multifunkčné lesné hospodárstvo v SR zabezpečuje produkciu drevnej hmoty a snaží sa o zabezpečenie všetkých ostatných ekosystémových služieb lesa. Spoločenské požiadavky na plnenie netrhových ekosystémových služieb lesa sa dlhodobo zvyšujú. Ako riešenie tohto problému bolo identifikované v celosvetovom meradle zavedenie mechanizmov platieb za ekosystémové služby lesov, ktoré by vyhovelo požiadavkám spoločnosti na zvýšenú produkciu netrhových ekosystémových služieb lesa a motivovalo obhospodarovateľov lesa. V SR boli identifikované ekonomické nástroje na podporu ekosystémových služieb lesa, ktoré však majú viac charakter verejných finančných podpôr. Zavedenie účinnejších verejných (napr. finančný fond na podporu biodiverzity a bezzásahových území), verejno-súkromných (napr. integrácia LH do obchodovania s uhlíkom alebo "vodné" ekosystémové služby) a súkromných mechanizmov (napr. rekreačné ekosystémové služby) platieb za ekosystémové služby lesa by posilnilo plnenie cieľov lesného hospodárstva a predovšetkým pomohlo k riešeniu spoločenských konfliktov pri využívaní ekosystémových služieb lesa. Implementácia strategického cieľa bude vyžadovať implementáciu komunikačných mechanizmov o význame platieb za ekosystémové služby so zainteresovanými spoločenskými skupinami a zosúladienie s inými nástrojmi lesníckej politiky, predovšetkým PSL, i medzinárodným politickým a legislatívnym rámcom, z tohto dôvodu súvisí s TV4 a a inými špecifickými cieľmi TV5.

Špecifický cieľ 1

Vypracovať a realizovať verejné mechanizmy platieb za ekosystémové služby lesa

Odhadované náklady

152,35 mil. EUR z verejných a súkromných zdrojov

Špecifický cieľ 2

Vypracovať a realizovať verejno-súkromné a súkromné mechanizmy platieb za ekosystémové služby lesa

Odhadované náklady

1 mil. EUR z verejných zdrojov



Tematický výbor č. 5 Lesy a verejná politika

Strategický cieľ III: Zaviesť mechanizmy zmierňovania ekonomických dopadov v súvislosti s odstraňovaním následkov mimoriadnych krízových situácií pre obhospodarovateľov lesa

Preambula:

Zvyšovanie rozsahu a objemu prírodných katastrof a iných mimoriadnych krízových situácií predovšetkým vplyvom zmeny klímy znižujú ekonomickú výkonnosť lesných podnikov z dlhodobého hľadiska a zvyšujú riziko hospodárenia na lesnej pôde (TV 1). Negatívne vplyvy sa prejavujú na zvyšovaní nákladov na činnosť lesného hospodárstva, v znižovaní speňaženia predovšetkým ihličnatého dreva a z dlhodobého hľadiska v znižovaní hodnoty lesnej pôdy a porastov. Nekompenzovanie strát na majetku z dôvodu prírodných katastrof a iných mimoriadnych krízových situácií môže z dlhodobého hľadiska viesť k zníženiu schopnosti zabezpečiť dlhodobú ekonomickú, ale aj ekologickú a sociálnu udržateľnosť lesných majetkov, ktoré sú dokumentovateľné stratami z majetku a neschopnosťou prirodzenej reprodukcie na lesných majetkoch. Na zabezpečenie trvalej udržateľnosti lesných majetkov je potrebné zavedenie mechanizmov zmierňovania ekonomických dopadov v súvislosti s odstraňovaním následkov mimoriadnych krízových situácií pre obhospodarovateľov lesa ako sú účinné úľavy dani, finančný fond na solidárne poistné mechanizmy alebo finančné podpory.

Špecifický cieľ 1	Vypracovať a realizovať mechanizmy na odstraňovanie následkov mimoriadnych krízových situácií na lesné majetky
Odhadované náklady	5,3 mil. EUR z verejných a súkromných zdrojov



Strategické ciele v kontexte jednotlivých tematických výborov

1. **Uskutočniť adaptačné opatrenia v lesoch ohrozených zmenou klímy - 3, aj opatrenia**
2. **Zavádzať prírode blízke hospodárenie v lesoch - 1**
3. **Využiť dreviny na nelesných pozemkoch pri adaptácii krajiny na zmenu klímy**

1. **Zvýšiť konkurencieschopnosť lesnícko-drevárskeho sektora ... – 2, aj opatrenia**
2. Optimalizovať energetické využívanie drevnej biomasy
3. Vybudovať komplexný informačný systém poskytujúci údaje o trhu s drevom a výrobkami z dreva
4. Podporovať využívanie surového dreva ako obnoviteľnej a udržateľnej suroviny

1. Lesy a klíma;
adaptačné opatrenia
na zvýšenie odolnosti
lesov

1. **Inovácia programu starostlivosti o les smerom k dobrému spravovaniu a participatívne zabezpečovaniu ekosystémových služieb lesa**
2. **Zavedenie mechanizmov platieb za ekosystémové služby lesa**
3. **Zavedenie mechanizmov zmierňovania ekonomických dopadov veľkoplošných disturbancií pre obhospodarovateľov lesa**

2. Lesy a drevo; ekonomické
aspekty a inovácie pri
využívaní lesov

3. Lesy a moderné
technológie; infraštruktúra
stroje a zariadenia, IKT

4. Lesy a spoločnosť;
kooperácia, komunikácia
a spravovanie lesov

1. **Zvýšiť podiel využívania environmentálne vhodných a moderných technológií a techniky**
2. **Zlepšiť kvalitu a optimalizovať hustotu lesnej dopravnej siete, zvýšiť podporu lesníckotechnických meliorácií**
3. **Zvýšiť využívanie moderných informačno-komunikačných technológií a DPZ - 1**

1. **Zabezpečiť participáciu pri prerokovávaní verejných politík o lesoch - 1**
2. **Zlepšiť postavenie neštátnych vlastníkov lesov - 1,2**
3. **Získať inovatívne poznatky a posilniť ľudské zdroje pre dobré spravovanie lesov - 1,2 – aj opatrenia**
4. **Posilňovať spoločenskú akceptovateľnosť lesníckeho sektora - 1,2,3**

Ďakujem za pozornosť.



LESY PRE SPOLOČNOSŤ

Národný lesnícky program Slovenskej republiky
2022 – 2030